

EEN CULINAIRE MOEDERROMAN

Het huis van de zalmen van Marc Reugebrink

Je begint beter niet met honger aan *Het huis van de zalmen*, de recentste roman van Marc Reugebrink. De beschrijvingen van wat sommelier Marcel Rüge op studiereis in Noorwegen zoal op zijn bord krijgt (gerookte roastbeef van walvis met tartaarsaus, dragon, gepekelde groenten, sluimererwten en een pak kaas – een Spaken Holtjefell van twaalf tot achttien maanden oud) en daarbij drinkt (een rode Heinrich van Blaufränkisch, Zweigelt en St. Laurent) doen watertanden. Mensen die graag tafelen zullen veel plezier beleven aan dit boek, want de auteur is duidelijk een fijnproever.

Marcel Rüge is sommelier en eigenaar van restaurant L'Ange Perdu. Hij ligt wat overhoop met zijn getalenteerde chef-kok Enzo. Die legt de lat van het restaurant erg hoog, maar jaagt daarbij het vertrouwde cliënteel op stang en heeft geen oog voor de kostprijs van de dure ingrediënten. Marcel erkent het talent van Enzo, maar wordt gek van zijn spelereien. Toch weigert hij de nodige maatregelen te treffen om zijn op het faillissement afstevenende restaurant te redden, tot ergernis van zijn vrouw Suzanne.

Reugebrink steekt de draak met het culinaire snobisme en de cultuur van de sterrenchefs. Er zit heel wat humor in de passages waarin chef-kok Enzo aan het experimenteren slaat met nieuwe ingrediënten en methodes, en in het gebekvecht met Marcel dat daarop volgt. Op een bepaald moment wil Enzo, net als René Redzepi, de chef-kok en eigenaar van restaurant Noma in Kopenhagen – volgens de overlevering het beste restaurant ter wereld –, het terroir van de streek tot uiting laten komen in het voedsel dat hij serveert. “In de keuken hangt een geur van modder en mest, van humus en vergankelijkheid. Er ligt zand in de gootsteen. Op een van de werktafels ligt een hoopje kiezelstenen.” Het ontlokt Marcel de volgende uitspraak: “Je verwacht toch niet dat iemand na een hapje kaas op zo’n kiezelsteen gaat zuigen, is het wel?”

Marcel's onvermogen tot handelen komt voort uit een ander feit. Op studiereis in Noorwegen, waar hij het verschil in smaak tussen gekweekte en wilde zalmen tracht te achterhalen, krijgt Marcel te horen dat

zijn moeder is overleden. Halsoverkop begeeft hij zich naar huis. Tijdens het opruimen van het huis stoot de emotioneel niet zo stabiele Marcel onverwacht op een hoop nagelaten foto's en documenten van zijn moeder. Het opruimen blijkt een slopende arbeid. “Het is de ontbinding van een leven, het uiteenvallen daarvan in losse stukken meubilair, in glas- en zilverwerk, in koektrommels waarvan ik me nog herinner hoe lastig het was om ze zonder al te veel geluid open te krijgen en er in het geniep een koekje uit te nemen; in oude doosjes, portefeuilles, kistjes waarvan je nog precies weet waar ze lagen in het ouderlijk huis dat al bijna dertig jaar geleden werd verkocht.”

Samen met de huisraad moet Marcel ook zijn eigen gedachten op orde proberen te krijgen. Hoe goed heeft hij zijn moeder gekend? Wat weet hij over het deel van haar leven waarin hij nog niet geboren was? Met de documenten als vertrekpunt probeert Marcel het leven van zijn moeder in zijn gedachten zo getrouw mogelijk te reconstrueren, met speciale aandacht voor de meest ingrijpende momenten ervan. Het vertrekpunt van het levensverhaal van Marcel's moeder, die via de toneelkring haar man Marius Rüge leerde kennen, wordt in eerste instantie gevormd door een paar foto's. Vanuit de beschrijving van de mensen die op de foto's zijn afgebeeld, wekt de verteller het verleden opnieuw tot leven.

De reconstructie van het leven van Marcel's moeder geeft aan het boek een diepere laag. Deze verhaallijn ligt volledig in de lijn van de moederroman, een genre dat de laatste jaren welig tiert in de Nederlandse letteren. Denk maar aan romans zoals *Gestameld liedboek* van Erwin Mortier, *Ik kom terug* van Adriaan Van Dis, *Sprakeloos* van Tom Lanoye en in zekere zin ook *Moedervlekken* van Arnon Grunberg. Al deze auteurs hebben hun overleden moeder geëerd in een boek, hun leven gereconstrueerd en het rouwen een plaats gegeven. Dat lijkt voor het personage Marcel Rüge, die wellicht niet toevallig zijn initialen deelt met auteur Marc Reugebrink, niet anders te zijn.

Aanvankelijk lijken de culinaire verhaallijn en de reconstructie van het leven van Marcel's moeder nogal

ver van elkaar af te staan, maar naargelang het verhaal vordert, bemerk je steeds grotere parallellen. Het onvermogen van Marcel om initiatief te nemen en zijn zaak van het faillissement te redden, lijkt voort te komen uit zijn eigen rouwproces. Dat voert hem terug naar overpeinzingen over zijn eigen familie, over wat zijn moeder van bepaalde keuzes in zijn leven gevonden zou hebben, over de plaats die zij en hij hebben gegeven aan zijn in een auto-ongeluk omgekomen zus. Marcel moet eerst in het reine komen met zichzelf, voor hij zijn restaurant kan redden.

In *Het huis van de zalmen* komen opvallend veel beschrijvingen en nogal weinig dialogen aan bod. In zijn rouwproces is Marcel dan ook vaak en lang in gedachten verzonken, met weinig aandacht voor wat er om hem heen gebeurt. Een andere vorm van vluchtgedrag vertoont Marcel door zich te verliezen in eten en drinken. Dat doet hij bijvoorbeeld wanneer er enkele goede vrienden op bezoek zijn. De ietwat afwezige Marcel steekt die avond zoveel mogelijk hapjes in zijn mond – echt volgen doet hij de conversatie niet. Als een van de kinderen van het bevriende paar zoek raakt, dan zoekt Marcel pro forma wel even mee, maar zijn gedachten voeren hem terug naar het feit dat hij zelf geen kinderen heeft, en hij vraagt zich af wat zijn moeder daar dan wel van gedacht zou hebben.

De moederboeken van andere auteurs hebben vaak een weg gevonden naar een breed publiek. Gezien de knappe reconstructie van het leven van Marcells moeder, de mooie, impliciete beschrijving van zijn eigen rouwproces en als toemaatje de geestige culinaire uitstapjes, zie ik niet in waarom dat voor *Het huis van de zalmen* anders zou moeten zijn.

KEN LAMBEETS

MARC REUGEBRINK, *Het huis van de zalmen*, Querido, Amsterdam, 2016, 268 p.

Aanvankelijk staan de culinaire verhaallijn en de reconstructie van het leven van de moeder nogal ver van elkaar af, maar gaandeweg ontdek je steeds grotere parallellen